SPRAWDZIAN · WOS

Sprawdzian z prawa (WOS) **Grupa A**

WOS: źródła i gałęzie prawa, sądy, prawa człowieka

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 22

10 zadań, 22 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Zasada lex retro non agit (prawo nie działa wstecz) w polskim systemie prawnym oznacza, że:

(A) każda nowo uchwalona ustawa automatycznie unieważnia wszystkie wcześniej obowiązujące przepisy w danej dziedzinie

(B) sąd może zastosować wyłącznie przepisy obowiązujące w chwili wydania wyroku, niezależnie od tego, kiedy doszło do zdarzenia będącego przedmiotem sprawy

(C) obywatel może zostać ukarany na podstawie przepisu, który wejdzie w życie dopiero po popełnieniu przez niego danego czynu

(D) co do zasady nowy przepis prawny nie powinien być stosowany do oceny zdarzeń i czynności prawnych, które miały miejsce przed jego wejściem w życie

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Zasada nulla poena sine lege w prawie karnym oznacza, że:

(A) kara za przestępstwo musi być przewidziana w ustawie obowiązującej w chwili popełnienia czynu

(B) każde postępowanie karne musi zakończyć się wydaniem wyroku skazującego

(C) prawo karne stosuje się wstecz, jeśli nowa ustawa jest korzystniejsza dla oskarżonego

(D) prokurator może samodzielnie wymierzać kary grzywny bez udziału sądu

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Oceń zdania o prawach człowieka.

1. Prawa człowieka I generacji to prawa obywatelskie i polityczne (np. wolność słowa).	**P**	**F**
2. Prawa II generacji to prawa solidarnościowe (np. prawo do pokoju i do czystego środowiska).	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj gałąź prawa do jej charakterystyki.

1. Prawo cywilne	…	A. określa ustrój państwa, zasady organizacji władzy publicznej oraz prawa i wolności obywatelskie
2. Prawo karne	…	B. określa czyny zabronione pod groźbą kary oraz zasady odpowiedzialności karnej sprawców
3. Prawo administracyjne	…	C. reguluje stosunki między organami administracji publicznej a obywatelami, oparte na nierównorzędności stron
4. Prawo konstytucyjne	…	D. reguluje stosunki majątkowe i osobiste między równorzędnymi podmiotami, np. umowy, własność, spadki

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj zasadę prawną do jej treści.

1. In dubio pro reo	...	A. Nie ma przestępstwa bez ustawy
2. Nullum crimen sine lege	...	B. Prawo nie działa wstecz
3. Lex retro non agit	...	C. Wątpliwości na korzyść oskarżonego
4. Ignorantia iuris nocet	...	D. Nieznajomość prawa szkodzi

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Uzupełnij: Nadzwyczajny środek zaskarżenia wyroku sądu drugiej instancji, wnoszony do Sądu Najwyższego wyłącznie z powodu naruszenia prawa (nie stanu faktycznego), to (1) _____ .

(1) do wyboru: apelacja / zażalenie / skarga konstytucyjna / kasacja

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega różnica między przestępstwem a wykroczeniem w polskim prawie. Wskaż jedną konsekwencję tej różnicy dla postępowania sądowego.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Wyjaśnij podział praw człowieka na trzy generacje. Podaj po jednym przykładzie prawa z każdej generacji.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega zasada domniemania niewinności w polskim procesie karnym. Wskaż jedno jej praktyczne znaczenie dla osoby oskarżonej.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij zasadę in dubio pro reo w prawie karnym. Wskaż, jakie znaczenie ma ona dla pozycji oskarżonego w procesie sądowym.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/wos/prawo

SPRAWDZIAN · WOS

Sprawdzian z prawa (WOS) **Grupa B**

WOS: źródła i gałęzie prawa, sądy, prawa człowieka

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 22

10 zadań, 22 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC) w Strasburgu

(A) sądzi osoby oskarżone o zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości
(B) ustala roczny budżet Unii Europejskiej i kontroluje wydatki jej instytucji
(C) rozpatruje skargi indywidualne na naruszenie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka
(D) orzeka o zgodności ustaw krajowych z konstytucjami państw członkowskich

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

W hierarchii źródeł prawa powszechnie obowiązującego w Polsce najwyższe miejsce, ponad ustawami i ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi, zajmuje:

(A) rozporządzenie Rady Ministrów
(B) akt prawa miejscowego
(C) zarządzenie ministra
(D) Konstytucja RP

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Oceń.

1. Retroakcja (działanie prawa wstecz) jest w Polsce zasadą ogólną.	**P**	**F**
2. Vacatio legis to okres między uchwaleniem ustawy przez Sejm a jej podpisaniem przez Prezydenta.	**P**	**F**

Przy każdym zdaniu zakreśl P (prawda) albo F (fałsz).

Zadanie 4. (0–4 pkt)

Dopasuj rodzaj kary lub środka prawnego przewidzianego w polskim prawie karnym do jego charakterystyki.

1. Grzywna	…	A. Kara polegająca na osadzeniu skazanego w zakładzie karnym na określony czas
2. Kara ograniczenia wolności	…	B. Instrument dający sprawcy szansę uniknięcia odbycia kary pod warunkiem przestrzegania określonych obowiązków w okresie próby
3. Kara pozbawienia wolności	…	C. Kara polegająca m.in. na obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne
4. Środek probacyjny (np. warunkowe zawieszenie wykonania kary)	…	D. Kara polegająca na obowiązku zapłaty określonej kwoty pieniężnej na rzecz Skarbu Państwa

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 5. (0–4 pkt)

Dopasuj rodzaj odpowiedzialności prawnej do opisującego go stwierdzenia.

1. Odpowiedzialność karna	...	A. zobowiązanie do naprawienia szkody wyrządzonej innej osobie lub instytucji przez zapłatę odszkodowania
2. Odpowiedzialność cywilna	...	B. konsekwencje naruszenia przez pracownika obowiązków służbowych, np. upomnienie lub zwolnienie dyscyplinarne
3. Odpowiedzialność pracownicza (dyscyplinarna)	...	C. odpowiedzialność za czyn zabroniony pod groźbą kary (pozbawienie wolności, grzywna, ograniczenie wolności)
4. Odpowiedzialność administracyjna	...	D. odpowiedzialność za naruszenia prawa administracyjnego, np. kara pieniężna nałożona przez organ regulacyjny

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Uzupełnij: Zasada prawa karnego, zgodnie z którą nikogo nie można sądzić dwukrotnie za ten sam czyn, określana jest łacińską formułą (1) _____ .

(1) do wyboru: ne bis in idem / in dubio pro reo / audiatur et altera pars / nullum crimen sine lege

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wyjaśnij różnicę między prawem karnym a prawem cywilnym. Podaj po jednym przykładzie sprawy.

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Wyjaśnij pojęcie praw człowieka. Wskaż, czym różnią się prawa człowieka od praw obywatelskich. Podaj jeden przykład każdego z tych typów praw.

Zadanie 9. (0–2 pkt)

Przedstaw dwie różnice między apelacją a kasacją w polskim postępowaniu karnym.

Zadanie 10. (0–2 pkt)

Wyjaśnij różnicę między prawem publicznym a prywatnym. Podaj po jednym przykładzie gałęzi prawa.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/wos/prawo

Sprawdzian z prawa (WOS)

Grupa A

1. (1 pkt) **D**

2. (1 pkt) **A**

3. (2 pkt) **1. P; 2. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–D, 2–B, 3–C, 4–A** — po 1 pkt za parę

5. (4 pkt) **1–C, 2–A, 3–B, 4–D** — po 1 pkt za parę

6. (1 pkt) **(1) kasacja**

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przestępstwo to czyn zabroniony o wyższym stopniu społecznej szkodliwości, uregulowany w Kodeksie karnym i zagrożony surowszymi karami. Wykroczenie to czyn o niższym stopniu społecznej szkodliwości, uregulowany w Kodeksie wykroczeń, zagrożony łagodniejszymi sankcjami (np. grzywna, nagana, areszt do 30 dni). Konsekwencją tej różnicy jest to, że sprawy o wykroczenia rozpoznawane są w uproszczonym, szybszym postępowaniu, a skazanie za wykroczenie nie jest traktowane tak surowo jak skazanie za przestępstwo.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie — przestępstwo to czyn o wyższym stopniu społecznej szkodliwości uregulowany w Kodeksie karnym, wykroczenie to czyn o niższej szkodliwości uregulowany w Kodeksie wykroczeń (1 pkt) + trafna konsekwencja proceduralna (1 pkt). 2 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: I generacja (XVII–XIX w.) — prawa obywatelskie i polityczne: np. prawo do życia, wolność słowa, prawo do rzetelnego procesu. Chronią jednostkę przed ingerencją państwa. II generacja (XX w.) — prawa socjalne, ekonomiczne i kulturalne: np. prawo do nauki, do pracy, do ochrony zdrowia. Wymagają aktywnych działań państwa. III generacja (od lat 70. XX w.) — prawa zbiorowe i solidarnościowe: np. prawo do czystego środowiska, prawo do rozwoju, prawo do pokoju — prawa całych narodów i społeczeństw.
Punktacja: Kryterium 1 (1 pkt): pierwsza generacja — prawa obywatelskie i polityczne (wolność słowa, prawo do życia, wolność wyborów). Kryterium 2 (1 pkt): druga generacja — prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne (prawo do pracy, nauki, zabezpieczenia społecznego). Kryterium 3 (1 pkt): trzecia generacja — prawa zbiorowe i solidarnościowe (prawo do czystego środowiska, prawo do rozwoju, prawo do pokoju).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zasada domniemania niewinności oznacza, że oskarżonego traktuje się jako niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie udowodniona i potwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu. W praktyce oznacza to, że to oskarżyciel musi udowodnić winę, a niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego (in dubio pro reo).
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie zasady (oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu) — 1 pkt. Trafne wskazanie znaczenia praktycznego (np. ciężar dowodu spoczywa na oskarżeniu, wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego) — 1 pkt. Łącznie 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zasada in dubio pro reo (w razie wątpliwości na korzyść oskarżonego) nakazuje, aby niedające się usunąć wątpliwości co do okoliczności sprawy lub winy oskarżonego były rozstrzygane na jego korzyść. Oznacza to, że jeśli sąd nie jest w stanie jednoznacznie ustalić winy oskarżonego na podstawie zgromadzonych dowodów, musi wydać wyrok uniewinniający lub przyjąć wersję zdarzeń korzystniejszą dla oskarżonego, co wzmacnia jego pozycję procesową i chroni przed niesłusznym skazaniem.
Punktacja: Poprawne wyjaśnienie zasady (1 pkt) + wskazanie znaczenia dla pozycji oskarżonego (1 pkt). Maks. 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **D**

3. (2 pkt) **1. F; 2. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (4 pkt) **1–D, 2–C, 3–A, 4–B** — po 1 pkt za parę

5. (4 pkt) **1–C, 2–A, 3–B, 4–D** — po 1 pkt za parę

6. (1 pkt) **(1) ne bis in idem**

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Prawo karne: reguluje odpowiedzialność za czyny zabronione (przestępstwa, wykroczenia). Sankcja: kara (grzywna, pozbawienie wolności). Przykład: kradzież. Prawo cywilne: reguluje stosunki majątkowe i osobiste między podmiotami. Przykład: spór o odszkodowanie za wypadek.
Punktacja: Różnica (1 pkt), przykłady (1 pkt).

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Prawa człowieka to prawa przysługujące każdej osobie ludzkiej z samego faktu bycia człowiekiem — są powszechne, niezbywalne i niezależne od posiadanego obywatelstwa. Prawa obywatelskie przysługują natomiast wyłącznie obywatelom danego państwa i wiążą się z posiadaniem jego obywatelstwa. Przykłady: prawo człowieka — zakaz tortur (art. 3 EKPC) lub prawo do życia (art. 2 EKPC), chroniące każdą osobę; prawo obywatelskie — czynne prawo wyborcze (prawo do głosowania, przysługuje obywatelom RP).
Punktacja: Wyjaśnienie praw człowieka jako praw przysługujących każdej osobie z tytułu bycia człowiekiem, niezależnych od obywatelstwa (1 pkt). Różnica między prawami człowieka a obywatelskimi (1 pkt). Przykład prawa człowieka i obywatelskiego (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Apelacja jest zwyczajnym środkiem odwoławczym i przysługuje od nieprawomocnego wyroku sądu pierwszej instancji, a kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia kierowanym od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego. Apelację rozpoznaje sąd drugiej instancji i może on ponownie ocenić sprawę co do faktów, natomiast kasację rozpoznaje Sąd Najwyższy, który bada głównie rażące naruszenia prawa.
Punktacja: Za każdą poprawnie opisaną różnicę po 1 pkt (np. rodzaj orzeczenia zaskarżanego, charakter środka, organ rozpoznający, zakres podstaw). Maksymalnie 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Prawo publiczne: reguluje relacje państwo-jednostka, chroni interes publiczny (np. prawo karne, konstytucyjne, administracyjne). Prawo prywatne: reguluje relacje między równorzędnymi podmiotami (np. prawo cywilne, handlowe, pracy).
Punktacja: Różnica (1 pkt), przykłady (1 pkt).

Skala ocen (orientacyjna, 22 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	20–22 pkt
dobry (4)	17–19 pkt
dostateczny (3)	11–16 pkt
dopuszczający (2)	7–10 pkt
niedostateczny (1)	0–6 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/wos/prawo**.
Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.